

Motion till riksdagen 2017/18:3222

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

Ett starkt svenskt försvar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges försvarsutgifter ska öka och närma sig 2 procent av BNP och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en färdplan för ett Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla militära, politiska och juridiska förberedelser för ett svenskt inträde i Nato ska finnas på plats och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fördjupa försvarssamarbetet med länderna kring Östersjön och andra likasinnade länder i norra Europa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska koordinera arbetet med det civila försvaret med Natos arbete på detta område och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska söka medlemskap i Natos Center of Excellence för energisäkerhet i Vilnius och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarmaktens behov ska styra utformningen av försvarets personalförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarmakten måste förbättra arbetet med att bli en attraktiv arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lönestruktur och skapa olika incitamentssystem i Försvarmakten och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av mobila rekryteringskontor och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behörighetskraven för försvarets grundutbildning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta dem som har ofullständiga betyg i centrala ämnen och som anställts i Försvarsmakten få använda viss tid till att läsa upp dessa betyg och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en prova-på-vecka i Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av Försvarsmaktens anställningskontrakt med syfte att minska antalet som slutar i förtid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner och länsstyrelser ska beakta Försvarsmaktens behov av bostäder i sin långsiktiga planering och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera samtal mellan Försvarsmakten och civila arbetsgivare för att underlätta för medarbetare att vara tidvis tjänstgörande soldat eller hemvärnssoldat och att kunna delta i övningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att fortsätta att utveckla den svenska veteranpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra hemvärdet till en egen försvarsgren och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka numerären i hemvärdet med det långsiktiga målet att uppnå 30 000 personer och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta utveckla hemvärdet mot att kunna utföra mer kvalificerade uppgifter och få tillgång till mer modern materiel och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krigsplacera medlemmar i de frivilliga försvarsorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över hur polisen och Försvarsmakten kan fördjupa samverkan vid terrorattentat och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ha ett särskilt polishemvärn som kan bistå polisen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra det psykologiska försvaret som egen myndighet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nordiskt samarbete kring nyhetsbevakning på ryska och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett nätverk med frivilliga it-experter från privat och offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta ett cybercentrum i Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa it-förband i Försvarsmakten med tidvis tjänstgörande personal och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Försvarsmakten teckna avtal med it-experten för kortare tjänstgöring i Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en svensk cyberdoktrin och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt ta fram och utveckla nationella strategier och strukturer för cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att skapa ett modernt totalförsvaret för att kunna möta de nya hot som den moderna krigföringen medför och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild översyn av hur samverkan mellan stat och näringsliv kan förbättras ur ett totalförsvarets perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella riktlinjer för offentliga aktörers arbete med totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för staten att sluta avtal om viss lagerhållning med större privata aktörer inom t.ex. dagligvaruhandeln och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av drönarens påverkan på försvarsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla eller anskaffa motmedel mot drönare och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att Försvarsmakten har tillgång till modern och relevant materiel som ger försvaret en god förmåga att hävda sig mot en kvalificerad motståndare och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att säkerställa Sveriges stridsflygförmåga särskilt med tanke på de utmaningar som införandet av nästa generations JAS Gripen innebär och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att säkerställa den samlade luftförsvarets förmåga och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en plan för att höja krigsdugligheten i JAS Gripen-systemet och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör behålla och förbandssätta alla de Archerpjäser som Norge skulle ha anskaffat och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa Sveriges marina förmåga och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka upphandlingskompetensen hos försvarsmyndigheterna och tillkännager detta för regeringen.

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna att genomföra innovationsupphandling av försvarsmateriel och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att genomföra större funktionsupphandlingar av hela förmågor och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även i fortsättningen ska ha en hög ambition att bidra till internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmaktens förmåga att hålla luftrum och sjövägar öppna för handelstrafik bör vara prioriterad och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samöva Patriotsystemet med USA på svenskt territorium och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda det fördjupade svensk-finska marina samarbetet som en resurs i Natos sjöövervakning i Östersjöområdet och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att regeringen agerar proaktivt i EU:s försvarssamarbete när det gäller såväl samarbetet kring försvarsindustrin som utvecklingen av gemensamma förmågor och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Inspektionen för strategiska produkter (ISP) rätt att inrikta signalspaning från Försvarets radioanstalt (FRA) och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Världen är mer osäker och orolig än på länge och oförutsägbarheten ökar. Rysslands aggression mot Ukraina fortsätter och spänningen i vårt närområde är fortsatt hög med ett allt mer auktoritärt och aggressivt Ryssland. I Mellanöstern och Nordafrika ökar radikaliseringen och följs av terror i och utanför regionen. De sönderfallande staterna destabiliserar hela regionen och utgör baser för terror som även riktas mot Europa. Läget på den koreanska halvön oroar allt mer.

Den nya administrationen i Washington och effekterna av brexit skapar osäkerhet när det gäller utvecklingen av den transatlantiska länken och säkerheten i Europa. I ett bredare perspektiv utmanas liberala värderingar som frihandel, mänskliga rättigheter och rättsstat såväl av yttre auktoritära krafter som populistiska strömningar inom våra egna samhällen.

Utöver traditionella militära hot pågår redan i dag asymmetrisk krigföring, påverkansoperationer och cyberangrepp mot vårt öppna och högteknologiska samhälle.

De mångfasetterade utmaningar vi står inför kräver ett starkt svenskt försvar. Försvarsförmågan måste stärkas och samarbetet med andra likasinnade stater måste öka för att möta gemensamma utmaningar.

Ansvar för Sveriges försvar här och nu

Sammantaget kräver det försämrade omvärldsläget ökade resurser på både kort och lång sikt till försvaret för att höja försvarsförmågan. Moderaterna har genom att medverka till försvarsuppgörelsen i augusti 2017 säkerställt att Försvarsmakten får 2,7 miljarder kronor i extra resurser för 2018. De 2,7 miljarderna i ökat anslag kommer även följa med i framtida budgetar. Detta är i linje med de äskanden som myndigheten har gjort. Av förstärkningen 2018–2020 beräknas totalt cirka 1,3 miljarder kronor för åtgärder inom det civila försvaret och cirka 6,8 miljarder till det militära försvaret.

Givet det parlamentariska läget finns det endast två sätt att ordna mer resurser till försvaret. Endera att genom förhandlingar förmå nuvarande regeringen att lägga det i sin budget eller att lägga fram en alliansbudget som kan vinna riksdagens stöd. Vi från Moderaterna är villiga att göra båda.

Vårt ansvarstagande gör att den operativa förmågan i krigsförbanden stärks och att den samlade förmågan i totalförsvaret kan säkerställas. De extra resurserna gör att ambitionen i försvarsbeslutet 2015 kan uppnås och lägger grunden för att öka förmågan efter 2020. Åtgärder för att samtliga krigsförband ökar sin krigsduglighet prioriteras. Extra resurser läggs även på det civila försvaret, att förstärka informationssäkerheten och det psykologiska försvaret. Det stärker därmed den samlade försvarsförmågan.

Detta är tredje gången sedan 2015 som Moderaterna har drivit fram substantiella tillskott till försvaret i förhandlingar som nått bred uppslutning.

Stärkt svensk försvarsförmåga – två procent av BNP till försvaret

Oron i Sveriges närområde och i omvärlden påverkar i allra högsta grad vårt land. Vi står inför stora utmaningar. Få uppgifter är så centrala som förmågan att försvara landet mot angrepp utifrån. Den uppgiften måste tas på största allvar. För att möta ett oroligt omvärldsläge behöver Sveriges försvarsförmåga stärkas och det kommer kräva ökade försvarsutgifter.

Den senaste tiden har flera länder, i främst Nordeuropa, insett faran och åtagit sig att höja sina försvarsutgifter och vissa länder har redan uppnått tvåprocentsmålet. Tyskland och Norge ökar sina satsningar och strävar mot målet. Estland och Polen har redan uppnått tvåprocentsmålet och Lettland och Litauen kommer att uppnå det inom en snar framtid.

Oavsett om Sverige skulle bli medlem av Nato eller inte kommer mer resurser att behöva tillföras försvaret. Snarast förhåller det sig så att en fortsatt militär alliansfrihet kommer att kräva mer resurser än vid ett svenskt Natomedlemskap.

Det försämrade säkerhetsläget kräver mer resurser – det är en politik som är rätt i sak och en diskussion som inte kan undvikas. Försvarsmakten konstaterar dessutom att med den nuvarande anslagsutvecklingen kommer den svenska förmågan att sjunka relativt de satsningar som görs i närområdet, och specifikt i Ryssland. Utvecklingen accentueras efter 2020.

Förmågan att försvara Sverige måste säkerställas. Sveriges försvarsutgifter ska därför närma sig två procent av BNP. Ambitionen är att göra detta under en tioårsperiod. Detta för att kunna möta det försämrade säkerhetsläget och även för att

kunna uppfylla åtaganden som framtida medlem i Nato. Tillväxten sker stegvis och med hänsyn till det säkerhetspolitiska läget och det ekonomiska läget.

Hela Sverige ska kunna försvaras och alla stridskrafter stärkas. Särskilt viktigt kommer försvaret av Östersjön, och framför allt Gotland, att vara. Utöver Östersjön är exempelvis ökad försvarsförmåga runt Göteborg särskilt prioriterad.

Att bygga ut Sveriges försvarsförmåga kommer att kräva god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att garantera att de extra resurserna också ger effekt. Vi vill därför se en ordnad process med tydliga kontrollstationer som tar hänsyn till behovet av att stärka försvaret men också den ekonomiska utvecklingen. De ytterligare resurser som satsas måste ge kontinuerligt ökande försvarsförmåga och det måste ske ett fortsatt effektiviserat resursutnyttjande inom Försvarsmakten.

Färdplan för Natomedlemskap

Nato har sedan organisationen bildades 1949 varit en hörnsten i den europeiska säkerheten och borgat för en stabil utveckling i vår del av världen. Organisationen utgår ifrån FN-stadgans artikel 51 om varje lands rätt till enskilt eller kollektivt självförsvar vid ett väpnat angrepp från ett annat land.

Kärnan i Natosamarbetet utgörs av Natos artikel 5 om det kollektiva försvaret och medlemsländernas skyldighet att bistå ett annat medlemsland vid ett angrepp. Nato är en mellanstatlig allians där beslut fattas genom konsensus mellan medlemsländerna.

Under ett par decennier efter det kalla krigets slut låg Natos fokus mest på konflikt-hantering och internationella insatser som den i Afghanistan. I och med den ryska aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim 2014 har Nato återtagit fokus på det kollektiva försvaret och betonar nu vikten att vara medlem, jämfört med att som Sverige vara partnerland till Nato. Endast medlemsländerna kan räkna med att omfattas av försvarsgarantierna och endast de omfattas av den gemensamma försvarsplaneringen.

Sammantaget försätter detta Sverige i en helt ny sits. Ambassadör Tomas Bertelman konstaterar i sin utredning från 2014 om Sveriges försvarssamarbeten att Sverige av omvärlden betraktas som en del av alliansen på grund av sitt omfattande samarbete med Nato, dock utan att vi omfattas av Natos ömsesidiga försvarsgarantier. Sverige kan heller inte förlita sig på bilaterala försvarsgarantier från USA.

I den utredning om svenska försvarssamarbeten som Ambassadör Krister Bringéus presenterade 2016 förstärks bilden av Nato som en garant för säkerheten i Europa och att ett svenskt Natomedlemskap skulle bidra till ökad tydlighet och stabilitet i Sveriges närområde. Utredningen var ett resultat av den stora försvarsuppgörelsen som Moderaterna medverkade till 2015.

Ett Natomedlemskap är det enda försvarssamarbetet som på allvar kan höja vår försvarsförmåga, öka stabiliteten i vårt närområde och ytterst stärka Sveriges säkerhet. De bilaterala samarbeten, utan gemensamma försvarsgarantier, som regeringen upprättar med enskilda Natoländer är inte tillräckliga.

Rent konkret skulle ett Natomedlemskap innebära tydlighet kring hur Sverige kan tänkas agera vid en eventuell konflikt och den militära tröskeleffekten för Sverige höjas betydligt. Vår uthållighet vid en kris eller konflikt skulle förlängas och vi skulle även få bättre underrättelseinformation som medlem. Ett medlemskap skulle också möjliggöra en gemensam försvarsplanering med Nato, något som trots ett omfattande samarbete inte finns i dag.

Moderaterna vill fördjupa Sveriges samarbete med Nato och verka för en svensk anslutning. Vi vill se en färdplan för svenskt medlemskap i Nato. Målet är en svensk ansökan under nästa mandatperiod. Ett sådant beslut bör även tas i nära dialog och helst tillsammans med Finland. Moderaterna kommer därför att föra en dialog med finska företrädare kring förutsättningarna för ett svenskt och finskt medlemskap. Men ytterst är detta självständiga beslut som ska fattas av riksdagen i respektive land.

Att söka medlemskap i Nato är något som innebär att Sverige måste göra ett gediget förarbete. Det förutsätter ett brett folkligt och parlamentariskt stöd, stöd för ett svenskt medlemskap hos dagens medlemsstater och att det militära och juridiska ramverket ska finnas på plats. Att få dessa förberedelser på plats kommer att vara en viktig del i att skapa trovärdighet i vår ambition att söka medlemskap.

I och med att Nato är en mellanstatlig allians med vetorätt kan organisationen heller inte kräva att medlemmarna ska ha kärnvapen på sina territorier. Danmark och Norge är utmärkta exempel på detta.

Under tiden Sverige arbetar för ett medlemskap ska vi fördjupa existerande samarbeten med Natoländerna på så många områden som möjligt för att skapa förutsättningar för att ge och ta emot civil och militär hjälp i händelse av kris och konflikt i enlighet med den svenska solidaritetsförklaringen. Att ansöka om medlemskap i Natos Center of Excellence för energisäkerhet i Vilnius är ett viktigt steg som bör tas i den processen.

Det är av särskild vikt att Sverige fördjupar de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena med länderna kring Östersjön.

Personalförsörjning och värnplikt

Den 2 mars 2017 togs beslut om att återaktivera värnplikten. Innebörden i beslutet är att Försvarsmaktens personalförsörjning även fortsatt ska vila på frivilligheten, men kompletteras av en mindre del värnpliktiga. Detta för att försvaret under perioden fram till 2020 ska kunna möta målsättningen att utbilda cirka 4 000 personer per år. Alla de som kommer grundutbildas från och med 2018 kommer att lyda under pliktlagen oavsett om de frivilligt sökt sig till utbildningen eller tagits ut via mönstring.

I den utredning som legat till grund för beslutet att återaktivera värnplikten beskrivs de problem som försvaret har haft fram till i dag med att rekrytera och behålla tillräckligt med personer för att fylla upp krigsorganisationen. Målet om att utbilda 4 000 om året uppnåddes aldrig, i stället låg man på cirka 2 500 per år. Detta var inte hållbart för att skapa en långsiktigt hållbar personalförsörjning. Speciellt inte mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget.

Återaktivering av värnplikten är motiverad mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget och utifrån de problem som funnits när det gäller rekryteringen samt en hög andel avhopp. Införandet av ett blandsystem av frivillighet och värnplikt stärker hållbarheten och långsiktigheten i försvarets personalförsörjning. Det är en styrka att den återaktiverade värnplikten är könsneutral.

Av detta följer att fokus för den återinförda värnplikten måste vara att Försvarsmaktens behov ska styra utformningen av försvarets personalförsörjning. Syftet är inte att låta värnpliktiga till exempel ta del i flyktingmottagningen eller göra miljöinsatser, vilket tidigare antytts av regeringsföreträdare.

Det är dock viktigt att även se på de utmaningar som en delvis återinförd värnplikt inte kommer att kunna lösa. Försvaret kommer att fortsatt behöva frivilliga anställda soldater och sjömän för att kunna upprätthålla en hög beredskap, till exempel på Gotland. Kärnan av frivilliga garanterar också att våra förband kommer att ha en hög kompetens och vara samövade.

Därför är det centralt att Försvarsmakten intensifierar sina ansträngningar för att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens. Attraktiviteten i att vara anställd i Försvarsmakten måste öka. På så sätt kan avhoppet minska. Ett fortsatt starkt inflöde av frivilliga garanterar också att endast en mindre del kommer att behöva pliktas in till utbildning med hjälp av lagstiftningen.

Försvarsmaktens personal: rekrytera och behålla

Försvarsmakten har under de år som den frivilliga personalförsörjningen har funnits haft problem med att den anställda personalen har avslutat sina anställningar i förtid i högre utsträckning än förväntat. Avhoppet kostar försvaret både pengar och förlorad kompetens. Det senaste året har även antalet som sökt sig till den militära grundutbildningen minskat.

Försvarsmakten har haft särskilt svårt att rekrytera de tidvis (deltid) tjänstgörande soldaterna och sjömännen. En av anledningarna till detta är att det legala ramverk som reglerar de tidvisa anställningarna dröjde. Därför väntade Försvarsmakten med att satsa på att rekrytera denna personalkategori. Dessutom är anställningsformen inte speciellt känd på den civila arbetsmarknaden.

Sammantaget skapar avhoppet och rekryteringsproblemen stora utmaningar för försvaret på lång sikt. Det är också en av de främsta anledningarna till att den nya krigsorganisationen tar så lång tid att inta. I dag är krigsorganisationen till stor del fortfarande bemannad av personal som utbildats i det gamla värnpliktssystemet och som inom en ganska snar framtid kommer att falla för åldersstreck. För att komma till rätta med dessa problem måste Försvarsmakten vidta åtgärder.

Vi vill se ökade möjligheter att genom mobila rekryteringskontor kunna marknadsföra anställning i Försvarsmakten. Detta är viktigt för att kunna nå befolkningen i hela landet, och särskilt dem som bor där det inte finns någon naturlig koppling till försvaret som till exempel ett regemente eller en hemvärnsgrupp.

För att bredda rekryteringen och nå ut till nya grupper i samhället bör behörighetskraven för den militära grundutbildningen ses över. Detta med syftet att de som har som ofullständiga betyg i de centrala ämnena ska kunna söka och antas till grundutbildningen. Om dessa skulle anställas i ett senare skede, skulle viss arbetstid kunna avsättas för att läsa upp betygen.

Moderaterna vill även se ett antal åtgärder som syftar till att Försvarsmakten ska bli en mer attraktiv arbetsgivare, vilken kan behålla kompetent arbetskraft över tid. Detta för att minska avhopp och kontrakt som avslutas i förtid. Det kräver att Försvarsmakten har ett bra helhetserbudande till dem som är intresserade av anställning i myndigheten.

En källa till avhopp kan ligga i utformningen av de anställdas kontrakt. Det kan till exempel gälla längden på tjänstgöringstider och vilka övriga åtaganden man gör samt hur enkelt det är att bryta kontraktet i förtid. Denna faktor bör genomlysas.

Lön är inte allt och försvaret kommer aldrig fullt att kunna matcha de löner som erbjuds på den civila arbetsmarknaden. Vi vill dock se en översyn av lönestrukturen i försvaret och hur den förhåller sig till arbeten med motsvarande kompetenskrav på den reguljära arbetsmarknaden. Det gäller såväl ingångslöner som löneutveckling över tid. Det är även viktigt att Försvarsmakten arbetar vidare med att införa ett relevant incitamentssystem som faller ut efter viss tid i anställningen. I och med att försvaret behöver flera olika kompetenser ska detta även spelas i incitamentssystemet. Anställda bör såväl kunna erbjudas ekonomiska incitament som utbildningsrelaterade. Det senare kan till exempel handla om att Försvarsmakten skulle kunna återbetala en del av de tidvis anställdas studieskuld.

En förutsättning för en hållbar personalförsörjning över hela landet är en god bostadsförsörjning – både för dem som genomför den militära grundutbildningen och för dem som genomgår befäls- och officersutbildning. Vi vill att Försvarsmaktens behov särskilt ska beaktas i det kommunala bostadsförsörjningsansvaret och i länsstyrelsernas ansvar för analys och uppföljning av bostadsförsörjningen och dess planering.

Försvarsmakten bör arbeta mer med prova-på-utbildningar för att öka intresset. De frivilliga försvarsorganisationerna är viktiga aktörer som kan användas för såväl information i skolor som arrangörer av prova-på-utbildningar.

Slutligen måste samverkan med såväl näringsliv som offentliga arbetsgivare förbättras. Det finns idag positiva exempel på samarbetsavtal mellan Försvarsmakten och civila huvudarbetsgivare kring de tidvis tjänstgörande soldaterna och sjömännen. Samarbetena ger ett mervärde till båda arbetsgivarna och inte minst den anställde. Det här konceptet bör kunna utvecklas och breddas ytterligare. Inte minst genom att ge offentliga arbetsgivare en instruktion att söka samarbete med Försvarsmakten kring tidvis anställd personal.

En förstärkt veteranpolitik

Under alliansregeringen togs de första stegen för att skapa en sammanhållen veteranpolitik. Några av åtgärderna som genomfördes var förstärkt uppföljningsansvar för Försvarsmakten efter genomförd insats, kontaktpersoner för anhöriga på Försvarsmakten och att en särskild veterandag med statsceremoniell status infördes. Moderaterna var drivande bakom beslutet att göra veterandagen till en allmän flaggdag. Detta trots ett obegripligt förhållande av beslutet från regeringens sida.

Nu måste arbetet med att förstärka veteranpolitiken förstärkas ytterligare. De svenska kvinnor och män som gjort viktiga insatser för fred och säkerhet förtjänar både uppskattning och stöd från såväl stat som samhälle. I den veteranutredning som Alliansen tillsatte och som presenterades 2014 finns ett flertal förslag på hur arbetet med veteranpolitiken kan utvecklas. Det handlar bland annat om ansvaret för de som skadats i tjänsten, behovet av att ge stöd även till de anhöriga och att bättre involvera de frivilliga försvarsorganisationerna i arbetet med veteranerna.

Försvarsmakten har nu, utifrån det förslag som fanns med i Veteranutredningen och det tillkännagivande som Alliansen drev i riksdagen, inrättat ett veterancentrum. Det är positivt att så nu har skett. Moderaterna vill dock se en högre ambition för veterancentrumet. Ett bra exempel som Sverige kan hämta inspiration från är det norska veterancentrumet Bæreia som är inrymt i ett eget hus och erbjuder en bred palett av tjänster och aktiviteter för såväl veteraner som anhöriga.

En annan del i veteranpolitiken som bör ses över är att Försvarsmaktens aktiva uppföljningsansvar för utlandsveteranerna idag begränsas till fem år. Efter de fem åren får Försvarsmakten inte vidta aktiva uppsökande åtgärder för utlandsveteranerna. Denna begränsning bör ses över för att myndigheten vid behov ska kunna följa upp utlandsveteranerna så länge som det behövs.

Veteranarbetet inom det svenska försvaret bedrivs idag utifrån en decentraliserad modell där Försvarsmaktens veterancentrum i Stockholm koordinerar arbetet, men mycket av de praktiska åtgärderna görs av veteransamordnare som finns på varje förband. Veteransamordnare är dock en tillikabefattning, det vill säga ett extra ansvarsområde för individen utöver den reguljära tjänsten. För att förstärka veteranarbetet bör myndigheten överväga att göra veteransamordningstjänsterna till heltidstjänster.

Ett intressant exempel på samverkan mellan Försvarsmakten, näringslivet och det övriga samhället är danska Interforce. Det är ett samarbete som inkluderar arbetsplatser som tillsammans har över 950 000 anställda och finns över hela Danmark. Syftet med Interforce var från början att skapa bra förutsättningar för försvarsmaktsanställda att åka på internationell insats utan att det skulle behöva skada deras karriärer. Uppdraget har sedan dess breddats. Konkret inkluderar samarbetet nu allt från arbetsförmedling och veteranfrågor till att skapa folkförankring och förståelse för försvaret.

Ett större och mer kvalificerat hemvärn

Hemvärnet utgör i dag drygt 40 procent av Försvarsmakten och har de senaste åren genomgått en positiv utveckling mot en vassare organisation. Det är också en mycket kostnadseffektiv del av Försvarsmakten som skapar en värdefull folkförankring. Medelåldern har sänkts, förbanden är mer välövade och modern utrustning har tillförts hemvärnet. I takt med att säkerhetsläget har försämrats i Sveriges närområde har också försvaret av det egna territoriet blivit allt viktigare. För detta är hemvärnet en central aktör.

Det finns en stor potential att ytterligare stärka hemvärnet och på så sätt även stärka försvaret av Sverige. Vi vill därför att hemvärnet ska vara en egen försvarsgren. Det skulle ge organisationen en större autonomi inom Försvarsmakten och bättre möjligheter att utvecklas. Det faktum att hemvärnet styrs av ett annat regelverk än den övriga försvarsmakten understryker det behovet. Inte minst skulle hemvärnet kunna fylla en viktig roll för att skydda samhällsviktig infrastruktur.

Numerären i hemvärnet bör utökas. Det skulle stärka försvaret av det svenska territoriet betydligt med fler lokala förband som inom timmar kan vara på plats vid en kris. Fram till 2020 bör hemvärnet fylla upp de 25 000 befattningar som redan finns. I dag är drygt 21 000 av dessa uppfyllda. På sikt ska målet vara att hemvärnet ska nå 30 000 soldater.

Det finns även ett flertal saker som kan göras för att ge hemvärnet mer kvalificerade uppgifter och modern materiel. Sedan 2014 har hemvärnet tilldelats granatkastare, något som ger förmåga till indirekt eld. Detta som ett resultat av försvarsuppgörelsen 2015. Försvarsberedningen har även tidigare föreslagit att hemvärnet skulle kunna utbildas och utrustas med luftvärn av typen Robot 70. Utöver luftvärn finns även förslag på att hemvärnet skulle kunna bistå med att lägga reservbroar.

Försvarets 18 frivilligorganisationer – allt från Röda Korset och Försvarsutbildarna till Sjövärnsskåren och Pistolskytteförbundet – besitter en stor kompetens och är en viktig resurs för såväl Försvarsmakten som krisberedskapen. Engagerade i dessa organisationer bör kunna utnyttjas bättre i händelse av kris och konflikt. I dag organiserar till exempel Civilförsvarsförbundet frivilliga resursgrupper i kommunerna som kan sättas in i händelse av kris för att hjälpa till med evakueringar, information och administration.

Ökade möjligheter för Försvarsmakten att stödja polisen

Samverkan mellan Försvarsmakten och polisen måste bli bättre. Vi har inte råd att låta gamla låsningar hindra en sådan utveckling. I ett läge där vi står inför sektorsövergripande hot måste vi kunna möta dessa med samhällets alla resurser och inte ha ett stuprörstänkande. Dock är det viktigt att det är mycket tydligt vilken myndighet som har det yttersta ansvaret för planering och ledning av insatser.

I dag finns det positiva exempel på samverkan där Försvarsmakten låter polisen få del av sin betydande helikopterkapacitet. Ytterligare åtgärder skulle kunna vara att låta hemvärnet sköta till exempel trafikreglering, utökad bevakning av samhällsviktig infrastruktur, ID-kontroller vid gränsen och eftersök. Detta skulle frigöra resurser hos polisen som då skulle kunna fokusera på kärnverksamheten.

Moderaterna vill därför att det tillsätts en utredning som brett ser på hur samverkan mellan Försvarsmakten och polisen kan bli bättre. I en sådan översyn bör ingå att se över hur lagstiftningen fungerar och kan bli bättre, se på hur den civil-militära samverkan fungerar i andra relevanta länder samt föreslå förändringar och förbättringar.

I Danmark finns ett särskilt polishemvärn som vid insats underställs polisens befäl. Polishemvärnspersonalen utbildas i bland annat trafikreglering, bevakning, signalementstagning, polisradio, häkttningsregler, självförsvar och nödvärn. De vanligaste uppgifterna för Politihjemmeværnet är att bistå polisen med yttre gränskontroll, trafikreglering och avspärrningar samt att även delta vid sök- och observationsuppdrag. Det är alltid polisen som sätter in Politihjemmeværnet vid behov. Vi vill se över möjligheten att införa en motsvarande funktion i det svenska hemvärnet.

Psykologiskt försvar: ökad internationell samverkan och egen svensk myndighet

Den psykologiska krigföringen har de senaste åren kommit allt mer i fokus. Förmågan att kunna sprida desinformation och beskriva verkligheten på ett sätt som gynnar den egna saken och förvirrar fienden är ett kraftfullt vapen i det moderna informations-samhället. Detta har vi inte minst kunnat se från rysk sida, särskilt i aggressionen mot Ukraina.

Vi måste kunna hantera alla de utmaningar som den psykologiska krigföringen innebär och ha förmågan att snabbt agera för att identifiera och bemöta påverkans-kampanjer och desinformation, men även att snabbt kunna komma ut med trovärdig

information själva, inte minst i händelse av ett krisläge. Förmågan till ett aktivt psykologiskt försvar är något som ska beaktas.

Sverige måste därför stärka det psykologiska försvaret både i Sverige, men även tillsammans med andra likasinnade stater. Ett bra exempel på det senare är Sveriges deltagande i Natos center för strategisk kommunikation, Stratcom, i Riga, något som Moderaterna var centrala för att få till stånd. Vi är även för att Sverige ska stödja arbetet med strategisk kommunikation hos EU:s utrikesförvaltning i Bryssel.

Samordningsansvaret kring det psykologiska försvaret ligger i dag hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), men flera andra aktörer har det praktiska ansvaret. Den nya situationen kräver att Sverige behöver ta ett helhetsgrepp kring det psykologiska försvaret. Därför föreslår vi att det psykologiska försvaret ska återinföras som en myndighet.

Den enhet på MSB som i dag arbetar med det psykologiska försvaret är mest fokuserad på källkritik och att identifiera desinformation. Resurserna för att utgöra ett mer gediget stöd för såväl myndigheter, medier, företag och allmänhet är begränsade.

Genom att skapa en egen myndighet med en större autonomi och resurser skulle det vara möjligt att på ett bättre sätt kunna analysera svaga punkter i samhället, ta fram strategier för att stödja relevanta aktörer samt att utbilda såväl allmänhet som beslutsfattare. Inte minst viktigt är att brett kunna bemöta desinformation samt så kallade troll och fake news genom faktaspridning.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) bör få i uppdrag att utreda hur en myndighet för psykologiskt försvar bör se ut och vilket mandat den bör ha.

Som ett led i ett fördjupat nordiskt samarbete kring totalförsvaret vill vi även att möjligheten att samverka kring nyhetsbevakning på ryska beaktas. I ett allt mer statskontrollerat och auktoritärt Ryssland inskränks möjligheten att ta del av oberoende nyhetsrapportering på det egna språket. Det finns goda historiska exempel, som BBC World Service och Deutsche Welle, på hur externa nyhetskällor spelat en stor roll för att ge ett alternativ till de statskontrollerade medierna.

Informations- och cybersäkerhet i Försvarmakten

Samhället är numera helt beroende av fungerande IT-system för alla vitala funktioner. Det gäller allt från betalningsströmmar och vattenförsörjning till samhällsinformation och transporter. På senare år har attacker mot IT-system orsakat stora problem och viktiga samhällsfunktioner har legat nere. Attackerna har olika syften och genomförs av olika aktörer, men gemensamt är att de är ett stort hot mot samhällets funktionalitet såväl i fred som i händelse av kris och konflikt.

Under sommaren 2017 visade säkerhetskrisen hos Transportstyrelsen tydligt på vikten av att skärpa arbetet med it- och cybersäkerhet. Stora mängder sekretessbelagd information om både enskilda personer och rikets säkerhet har hanterats i strid mot gällande lagstiftning och kommit personer utan säkerhetsprövning till del.

Intressanta exempel på arbete med cybersäkerhet finns i bland annat Estland där även Natos Center of Excellence för cybersäkerhet ligger. I Estland arbetar man dessutom brett i samhället med cybersäkerhetsfrågor där representanter för både Försvarmakten, myndigheter och näringsliv samverkar tätt. I denna samverkan ingår också ett nätverk av frivilliga experter som arbetar med frågan. Detta exempel bör också

kunna vara en modell som kan användas i Sverige, särskilt mot bakgrund av den höga kompetens som finns i IT-sektorn i Sverige.

Tyskland har nyligen beslutat att upprätta ett cyberkommando som ska utvecklas till en helt egen försvarsgren i förlängningen. Möjligheten att även Försvarsmakten i Sverige kan etablera ett cybercentrum bör utredas. Cyberarenan kommer bli allt viktigare i framtiden och Sverige måste ligga i framkant för att såväl kunna freda försvarsmaktens system från angrepp som att ha en god aktiv cyberförmåga.

Det finns en stor potential att utnyttja de som i dag är tidvis tjänstgörande soldater när det gäller cybersäkerhet. Detta sker redan i viss utsträckning genom samarbeten mellan större IT-företag och försvaret där de anställda delar sin tid mellan de två arbetsgivarna. Dessa samarbeten bör utvidgas och i förlängningen leda till upprättandet av IT-förband som står under cybercentrumets befäl. Möjligheten att knyta upp civil IT-kompetens genom motsvarande hemvärnsavtal bör också undersökas.

Sverige måste ha ett trovärdigt cyberförsvar inklusive en aktiv cyberförmåga. Det gör att nationella strategier för cybersäkerhet kontinuerligt tas fram och utvecklas. Den aktiva cyberförmågan kräver också att det tas fram en svensk cyberdoktrin. Utgångspunkten för en sådan doktrin ska vara att Sverige har en aktiv cyberförmåga, men tydligt deklarerar att vi inte kommer att vara först med att använda den.

När nationella strategier för cybersäkerhet tas fram är det viktigt att de utgår ifrån tydliga analyser om vad som är skyddsvärt och med fokus på kraftfulla insatser där de gör mest nytta, snarare än analyser som utgår från den senaste krisen och insatser som ska åtgärda alla hot oavsett storlek. Om Sverige ska ha en nationell säkerhetsstrategi kommer cybersäkerhet utgöra en mycket viktig beståndsdel i denna. Därför blir också behovet av en tydlig strategi som utgår från vad som är skyddsvärda svenska intressen central.

Totalförsvar och civilt försvar

Den nya krigföringen där vi inte bara står inför militära hot, utan också inför risken för cyberattacker, psykologisk krigföring, ekonomiska påtryckningar och underrättelsehot ställer stora krav på samhällets förmåga att klara kriser. Vi behöver ett totalt försvar som använder samhällets alla resurser, såväl personella som materiella, för att skapa resiliens. Det nya totalförsvaret handlar ytterst om att ha ett samhälle där alla hjälper till och som även fungerar i händelse av kris.

Arbetet med att bygga upp och utveckla totalförsvaret har påbörjats i samband med genomförandet av det nya försvarsbeslutet. Detta är positivt, men det finns samtidigt ett antal frågetecken. Många kommuner och andra offentliga aktörer vittnar om att det saknas tydliga riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas. Det är dessutom tveksamt om de resurser som avdelas för uppgiften är tillräckliga och det finns inte nog med fokus på hur näringslivet kan bistå i uppbyggnaden av totalförsvaret.

Den kompetens och de materiella resurser som under det kalla kriget fanns hos offentliga aktörer återfinns idag snarast hos näringslivet. Vi måste bli bättre på att utnyttja dessa. Moderaterna vill därför att det görs en översyn av vilka samhällsviktiga resurser som idag finns hos privata aktörer och hur dessa kan användas för att garantera samhällets funktionalitet i händelse av kris och krig.

Ett sätt att göra detta är att se hur större företag kan bidra till att skapa en stärkt beredskap genom att staten sluter avtal med större aktörer som till exempel livsmedelsföretag om viss lagerhållning. Detta sker redan idag när det gäller beredskapslager av olja.

Skydd för totalförsvarsintressen

Teknikutvecklingen går snabbt när det gäller utvecklingen av obemannade luftfartyg, så kallade drönare. Detta påverkar också försvarets verksamhet. Okända drönare som dyker upp i luftrummet vid militära övningar är ett problem som uppmärksammats allt mer de senaste åren såväl i Sverige som i andra länder. Vid flera tillfällen har svenska övningar behövt stoppas på grund av främmande farkoster. Senast under den stora svenska övningen Aurora i september 2017 observerades okända drönare vid flera tillfällen.

I den utredning som tillsatts för ett förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet ingår att se över en skyddsvakts befogenheter att ingripa mot drönare som avbildar skyddsobjekt eller stör verksamheten vid ett sådant objekt. Fokus för utredningen ligger mer på juridik och lagstiftning som reglerar drönares användning vid militära skyddsobjekt.

Försvarmakten bör därför ges ett mer bredare uppdrag att analysera det hot som främmande drönare utgör för det svenska försvaret på generell nivå. I uppdraget bör det även ingå att Försvarmakten lämnar förslag på lämpliga motåtgärder mot drönare som stör försvarsverksamhet.

Utvecklade och nya förmågor och materiel

Försvarmaktens framtida materielbehov är en fråga som både är angelägen och kostsam. Om Sverige ska kunna försvara sig mot en tekniskt avancerad motståndare måste Försvarmakten ha tillgång till modern och effektiv materiel. Avancerad försvarsmateriel är dock förknippad med stora kostnader för forskning och utveckling och marknaden för försvarsmateriel är långt ifrån konkurrensutsatt och transparent i alla stycken.

Försvarmakten har under flera års tid pekat på att under åren efter 2020 måste myndigheten anskaffa och förnya ett antal stora materielsystem samt även fylla på med basmateriel. Detta kommer att kräva omfattande resurser och Försvarmakten har tidigare angivit siffran 40 miljarder kronor för dessa behov. Dessutom redovisade myndigheten i sitt budgetunderlag för 2018 att det även uppstått fördyringar under innevarande försvarsbeslutsperiod (2016–2020) på fem miljarder kronor plus ytterligare behov på 1,5 miljarder.

Jas Gripen-systemet och den samlade luftförsvarsförmågan

Försvarsmakten kommer under de kommande åren att byta ut den nuvarande C/D-versionen av Jas Gripen mot nästa generations version E. I dag består flygvapnet av 96 Jas Gripen C/D. Den nya E-versionen innebär att vårt luftförsvar stärks och att försvaret får ett plan med nya och förbättrade förmågor som svarar upp mot framtidens konfliktmiljö. Den nya versionen kommer att bland annat ha bättre radar och möjlighet att operera på längre avstånd.

När den nya E-versionen av Jas Gripen byggs kommer Saab att använda delar från de gamla C/D-planen. Detta för att kostnaden för de nya planen ska kunna hållas nere. Dock har riksdagen också tagit beslut om att anskaffningen av Jas Gripen E även får omfatta nyproduktion av komponenter och hela flygplan.

Utifrån det försämrade säkerhetsläget och risken att det under den tid som den nya E-versionen av Jas Gripen införs kommer att finnas relativt få operativa plan finns det anledning att behålla ett antal av C/D-versionen längre än vad som ursprungligen var tänkt. Detta också utifrån att Moderaterna vill utöka krigsorganisationen i takt med att försvarsanslaget ökar.

Moderaterna vill därför att Försvarsmakten och den pågående materielutredningen särskilt analyserar förutsättningar och kostnader och tar fram förslag på hur många Jas Gripen C/D som skulle behöva behållas utifrån en utveckling där krigsorganisationen utökas till åtta stridsflygdivisioner. En utökning av krigsorganisationen bör på sikt även innebära att ytterligare ett utbildningsförband upprättas. Detta förband skulle med fördel kunna placeras i Uppsala, vilket då skulle bli Sveriges fjärde flygflottilj. Det skulle även stärka försvaret av huvudstaden.

De Jas Gripen C/D som behålls skulle sedan i den takt som ekonomin medger kunna säljas och bytas ut mot Jas Gripen E. Moderaterna har tidigare sagt att vi dessutom vill se 70 nya Jas Gripen E, istället för de 60 som är beställda i dagsläget. Om ekonomin medger kan det bli aktuellt med 80 stycken för att fylla Försvarsmaktens behov.

Det är också viktigt att se på helheten i Sveriges samlade luftförsvarsförmåga. Jas Gripen-systemet är en viktig del, men i förmågan ingår även andra viktiga delar som luftvärn och radarspaning. När det gäller luftvärnet håller ett nytt korträckviddigt system på att införas och ett medel- och långräckviddigt system kommer i närtid att upphandlas. Moderaterna vill dock se ett tidigare införande av luftvärnet med medellång räckvidd jämfört med hur planen ser ut idag.

Den luftburna radarspaningsförmågan kommer inom kort att falla för åldersstrecket och beslut måste tas om hur förmågan ska säkras i framtiden. Genom försvarsuppgörelsen kommer dagens luftburna sensorförmåga att vidmakthållas efter 2020. Moderaterna vill dock att anskaffning av ny luftburen sensorförmåga påbörjas redan under 2019. Tillgången till helikoptrar måste beaktas på sikt för att kunna ha en hög grad av mobilitet.

Tillgängligheten i Jas Gripen-systemet i Sverige är förhållandevis låg jämfört med vissa andra länder som också har köpt eller leasat Jas Gripen. Detta är inte acceptabelt med tanke på det försämrade säkerhetsläget. Därför måste tydligare krav ställas.

Krav på krigsduglighet kan innebära hur många plan som ska kunna finnas i luften. För att uppnå en högre krigsduglighet kommer det till exempel att krävs förbättringar i logistikkedjan, större lagerhållning av reservdelar och ammunition samt en utökad basorganisation och utbildning av baskompanier med pliktpersonal.

Beslutet att ta fram en ny version av Jas Gripen togs 2012 av alliansregeringen. Riksdagen har beslutat om en beställning på 60 stycken Jas Gripen E. Dessa ska vara operativa och slutlevererade i mitten på 2020-talet. Moderaterna har drivit förslaget som Försvarsberedningen lanserade 2014 att man på sikt skulle addera 10 extra Jas Gripen E och därmed ligga på 70 plan.

Utveckling av arméstridskrafterna

Ett centralt fokus för försvarsuppgörelsen är att krigsdugligheten i de två armébrigaderna ska höjas. Att så sker är av stor vikt för att de båda brigaderna ska ha en hög förmåga att agera enskilt med även samordnat. Moderaterna vill även se att en tredje armébrigad upprättas i Skåne. Att den svenska markstridsförmågan förstärks är av stor vikt för att höja tröskeeffekten i det svenska försvaret. Denna tredje brigad bör inrättas i början av nästa inriktningsperiod.

Artilleri

Sverige har för närvarande få artilleripjäser, men de som finns håller en hög kvalitet tillsammans med den avancerade ammunitionen som vi besitter. Artilleriet utgörs av 24 pjäser av det nya svensktillverkade systemet Archer. På grund av att Norge drog sig ur en gemensam beställning har Sverige även fått ta ansvar för 24 ytterligare pjäser. Av dessa är 12 förrådsställda och 12 ska säljas på export.

Försvarsmakten har pekat på behovet av artilleri som kan understödja förbanden. Ytterligare artilleri ger möjligheten att stärka försvarsförmågan på flera platser i landet som på till exempel Gotland.

Moderaterna vill därför se att de 12 pjäser som i dagsläget ska säljas istället anskaffas av det svenska försvaret. Målet är att alla 48 pjäser dessutom ska vara förbandssatta mot slutet av innevarande försvarsbeslutsperiod. Pjäserna kan bemannas av pliktpersonal. Att ha alla 48 pjäser krigsdugliga kommer även att kräva vissa materiella kompletteringar för att pjäserna ska kunna vara fullt operativa.

Den marina förmågan

Sverige är ett exportberoende land som i hög grad är beroende av att kunna hålla våra handelsvägar öppna. Den övervägande delen av Sveriges export och import går sjövägen. Att störa farlederna genom minering eller bara ett hot om minering skulle innebära ett reellt hot mot Sveriges försörjningstrygghet, såväl i freds- som i krigstid.

För att möta detta hot mot våra farleder måste Försvarsmakten ha tillräckliga resurser när det gäller minröjningsförmågan. Minröjningsfartygen ligger nu med som en del i den materielutredning som ska ta fram förslag till hur framtidens materielbehov ska prioriteras och finansieras. Vi vill lyfta behovet av att prioritera den förmågan.

Frågan om att våra fem Visbykorvetter inte utrustats med luftvärn har diskuterats under flera års tid. Det har hävdats att korvetterna skulle vara skyddslösa utan

luftvärnet. Faktum är att Visbykorvetterna har en god förmåga till självskydd med hjälp av en kombination av andra system, däribland radar, stealthteknik och automatkanonen.

Att addera luftvärnsförmåga skulle dock stärka möjligheter till självskydd och dessutom stärka Visbykorvetternas möjligheter att exempelvis kunna skydda andra fartyg, men även skyddsobjekt som hamnar och andra installationer.

Ytterligare ubåtar skulle stärka försvarets förmåga till underrättelseinhämtning, men även vår förmåga att förhindra eventuella motståndare att få tillträde till svenskt territorium. Vi ser även att de ubåtar som anskaffas i nästa steg även har möjligheten att bära kryssningsrobotar. Detta skulle innebära en ny och viktig förmåga. Ett amfibieregemente i Göteborg är en åtgärd som bör prioriteras för att såväl stärka försvaret i Västsverige som höja marinens sammanlagda förmåga.

En annan viktig fråga när det gäller marinen som kommer att bli aktuell i närtid är nästa generations ytstridsfartyg. Finland ligger något före i den processen och är nu på väg att beställa nya fartyg. Sverige bör se över möjligheten att ansluta till den finska anskaffningen. I upphandlingen bör behovet av luftvärn till nästa generations korvetter vara prioriterat. På sikt ser Moderaterna även att antalet fartyg i marinen utökas, i det sammanhanget bör alternativet att även anskaffa mindre patrullfartyg beaktas.

Materiel, logistik och industri

Sverige har i dag en livskraftig försvarsindustri som bidrar till att stärka Sveriges säkerhet och som utgör en viktig högteknologisk bransch i Industrisverige. Cirka 30 000 människor är direkt sysselsatta i den svenska försvarsindustrin, och betydligt fler om man räknar in underleverantörerna. Vi har ett antal stora försvarsföretag som är exportberoende och som har förmåga att leverera helhetslösningar för hela vapenplattformar.

Framtidens försvarsindustri går i allt högre utsträckning mot att civil teknik integreras i militär teknik. Nya förmågor som cyberförsvar, rymdteknik, nanoteknik och autonoma system kräver en mycket hög teknologisk nivå samtidigt som tekniken i existerande plattformar även blir mer avancerad. För att kunna leverera bra och konkurrenskraftiga produkter och tjänster kommer det vara avgörande att svensk försvarsindustri kan följa med i den utvecklingen.

För att försvarsmyndigheterna ska kunna beställa materiel som både är modern, relevant och kostnadseffektiv krävs en god samordnad upphandlingskompetens hos myndigheterna. Detta har inte alltid fungerat optimalt. Därför vill vi lyfta behovet av en bättre upphandlingskompetens hos försvarsmyndigheterna. Ska det dessutom göras upphandlingar av hela förmågor kommer detta bli än mer viktigt.

Det finns ett behov av att kunna göra innovationsupphandlingar i högre utsträckning. Innovationsupphandling innefattar dels upphandling som sker på ett sådant sätt att den inte utesluter nya lösningar, så kallad innovationsvänlig upphandling, dels upphandling av innovation, som innebär upphandling av framtagande av nya lösningar som ännu inte finns på marknaden.

Vi vill även bättre utnyttja de stora teknik- och industriföretag vi har i Sverige och genomföra stora upphandlingar där försvaret inte bara upphandlar själva varan utan också underhåll och logistiktjänster som inte bara gäller i fredstid. Det vill säga att en aktör tar ansvar för att leverera hela förmågan som huvudentreprenör. Ett sådant förfarande kommer dock att ställa stora krav på en relevant kravspecifikation, spårbarhet och rimliga marginaler i affären.

En väl fungerande logistik är helt central för att försvaret ska kunna lösa sina uppgifter särskilt i tider av kris och krig. Förvarslogistiken inbegriper allt från service och reservdelar till att säkra tillgången på personlig utrustning och sjukvård. De senaste åren har den svenska förvarslogistiken genomgått en stor förändring, vilken var resultatet av en bred politisk uppgörelse i riksdagen.

Erfarenheterna hittills pekar dock på att det är svårt att uppnå de effektiviseringsvinster som uppställts. Dessutom finns det frågetecken om effektiviseringarna alltid görs utifrån ett helhetsperspektiv där man har Försvarmaktens operativa förmåga i fokus.

I den materiel- och logistikutredning som presenterades i december 2016 föreslås att Försvarmakten ska ansvara för att driften och vidmakthållandet av myndighetens materiel och att därmed verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder inom Försvarets materielverk förs över till Försvarmakten.

Från Moderaternas sida ställer vi oss positiva till förslaget. Det är dock viktigt i det fortsatta arbetet med logistikförsörjningen att beakta de frågetecken som rests av centrala aktörer. Försvarmakten hade motsvarande ansvar före logistikförändringen 2012 och det var brister i den dåvarande ordningen som gjorde att logistiken överfördes till FMV. Därför kommer utformningen av den nya organisationen vara central för att samma problem inte uppstår igen.

Vidare måste även statens beställarkompetens säkerställas, särskilt i ljuset av att utredningen föreslår två upphandlande myndigheter. Det är också centralt att det finns ett livscykelperspektiv med redan från dag ett när materiel ska beställas.

Moderaterna vill även peka på vikten av att se på internationella exempel när man organiserar logistiken. I till exempel Finland har staten ingått ett partnerskap med en privat aktör som står för stora delar av den finska logistiken. Erfarenheterna har initialt varit positiva och denna lösning skulle kunna vara ett bra exempel.

Internationella insatser

Sverige står inför ett antal utmaningar i de internationella insatserna. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre på samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet.

Nato är i dag en organisation med en global och hög förmåga att genomföra krishantering. Sverige har vid flera tillfällen deltagit i Natoinsatser. Det har varit värdefulla missioner som har bidragit till fred och säkerhet och där de svenska bidragen fått beröm av övriga länder. Sverige bör även i fortsättningen samverka med Nato i internationella insatser.

Det finns också ett värde i att bidra till FN-ledda insatser. Genom att delta i dessa bidrar Sverige till att höja kompetensen i FN-insatsen och ge den en större legitimitet. För närvarande deltar Sverige i den FN-ledda insatsen i Mali med bland annat ett underrättelsekompani.

Insatsen i Afghanistan var en ögonöppnare för många när det gäller vikten av att ha både säkerhetsskapande militär närvaro och långsiktigt utvecklingsbistånd. Utan säkerhet – ingen utveckling, utan utveckling ingen långsiktig säkerhet. Detta är viktigt att beakta i framtida svenska internationella insatser.

Alliansen har vid flera tillfällen lyft just behovet av att ha ett helhetstänkande i de internationella insatserna där erfarenheterna från pågående och genomförda

internationella insatser tas till vara. Vi har även fått igenom att tillkännagivande till regeringen om behovet av detta. Arbetet bör göras genom att fastställa konkreta nationella mål för de internationella insatserna mot vilka de kan utvärderas. Regeringen har tyvärr inte på ett tillfredsställande sätt lyckats presentera relevanta och mätbara mål.

Sverige bör även fortsatt ha en hög ambition att delta i internationella insatser. Just nu ligger mycket av fokus på de sönderfallande staterna i Mellanöstern och Nordafrika som också utgör baser för den terror som riktas mot länder utanför den regionen. Det är viktigt att Sverige tar sitt ansvar i kampen mot terrorismen.

En relaterad fråga är den om möjligheterna att evakuera svensk personal i statlig tjänst utomlands. Detta är en trovärdighetsfråga och en viktig förmåga som kan aktualiseras vid kris och konflikt. Händelserna på det amerikanska konsulatet i Bengazi i Libyen när USA:s ambassadör dödades var en tragisk påminnelse. Därför bör de föreslagna utredda lagändringar som möjliggör stöd från Försvarsmakten för evakuering av svensk statlig personal i nöd utomlands genomföras.

Försvarsmakten roll i försörjningstryggheten

Vikten av försörjningstrygghet i händelse av kris och krig är något som inte nog kan understrykas. I denna motion föreslår vi ett antal åtgärder där Försvarsmakten bidrar till att denna kan upprätthållas. Det handlar bland annat om stärkt samlad luftförsvarsförmåga genom anskaffning av luftvärn såväl markbaserat som till våra existerande och framtida ytstridsfartyg. Vi lyfter även förmågan till minröjning. I försvarsuppgörelsen ingår resurser till en förbättrad sjömineringsförmåga.

Moderaterna vill även peka på behovet av att stärka den militära närvaron i Västsverige, inte minst utifrån att Göteborgs hamn är central för svensk utrikeshandel och därmed försörjningstrygghet. Dels vill vi se att hemvärnet ges uppdrag och förmåga att möta hybridhot vid samhällsviktig infrastruktur, som just hamnar. Dels bör försvaret av Västsverige stärkas genom att sätta upp ett amfibieregemente på garnisonen i Göteborg.

Internationell samverkan

Genom att samverka med andra länder dels i internationella insatser, dels genom gemensam övningsverksamhet bygger det svenska försvaret kompetens och stärker förmågan till samverkan med andra länder i händelse av kris och krig – en hörnsten i Sveriges säkerhetspolitik.

Sveriges försvarssamverkan med Nato och enskilda Natoländer har nu utvecklats under ett antal år och dessutom under svenska regeringar med olika politisk inriktning. Under det gångna året har det tagits beslut om att Sverige ska vara med i den brittisk-ledda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF). Det är positivt, men arbetet med att fortsätta att utveckla samarbetet med Nato ska fortsätta att fördjupas.

I det senaste försvarsbeslutet som nu har börjat genomföras från och med årsskiftet finns en skrivning om att Sverige aktivt bör söka deltagande i samarbeten som JEF. Detta för att stärka förutsättningarna för deltagande i internationella krishanteringsinsatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. Regeringen anser att svenskt

deltagande i sådana operationer i första hand bör ske i samarbete med andra länder, i synnerhet våra grannländer. Det är viktigt att regeringen nu tar steg för att leva upp till den ambitionen.

Ett område där det finns en stor potential att vidareutveckla samarbetet är ytterligare samövning med Nato och USA när det gäller luftförsvaret. I den stora svenska övningen Aurora, vilken hålls i september 2017, kommer amerikanska Patriotförband att delta. Detta samarbete är bra för Sverige och bör utvecklas.

En viktig del i detta är den gemensamma svensk-finska marina styrkan, Swedish Finnish Naval Task Group, som kommer håller på att byggas upp. I uppgifterna ingår att den på sikt ska kunna genomföra sjöövervakningsoperationer och sjöfartsskydd. Styrkan bör även kunna samverka med Natostyrkor för att stärka säkerheten och stabiliteten i Östersjön.

Europeiskt försvarssamarbete

Det säkerhetspolitiska landskapet skiftar snabbt. Länderna i Europa förväntas och bör ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Som ett resultat av detta har tempot i försvarssamarbetet inom EU ökat betydligt den senaste tiden. Detta ger oss anledning att se över och där nödvändigt ompröva våra positioner till försvarssamarbetet inom EU, för att försäkra oss om att våra ståndpunkter är relevanta och till största möjliga nytta för Sverige.

Det är viktigt att Sverige bygger allianser med likasinnade stater även inom det europeiska försvarssamarbetet. Det kan dels gälla i den utökade nordisk-baltiska kretsen, men även med de länder som har Jas Gripen-systemet samt deras relevanta grannländer.

Från svensk sida bör vi dock ha med oss vissa utgångspunkter i det vidare arbetet. EU ska inte hålla på med saker som Nato redan gör. Det är viktigt att EU har en dialog med Nato för att undvika dubblering av uppgifter. Utgångspunkten är den gemensamma samarbetsdeklaration som Nato och EU gjorde vid Natotoppmötet i Warszawa 2016. Någon egen EU-armé är därmed inte aktuell.

Försvarssamarbetet bör dessutom inte föra med sig nya stora kostnader. Istället bör medel föras över från andra områden som till exempel jordbruksstödet.

Utvecklingen inom försvarssamarbetet sker nu främst på två områden. Det gäller forskning och innovation samt anskaffning och utveckling. Utvecklingen av PESCO, det ramverk som etablerades i Lissabonfördraget, kommer att bli en viktig del för att utveckla samarbetet.

Det är positivt att det nu finns ett förslag till hur samarbetet kring försvarsforskning och förmågeutveckling kan utvecklas. Det behövs mer resurser till forskningen och det finns en potential och effektivitetsvinster i en större samordning kring förmågeutvecklingen.

De spelregler som nu implementeras i det första steget kring hur försvarssamverkan ska fungera kommer att bli viktiga och en mall för det fortsatta arbetet. Därför måste Sverige vara proaktivt och arbeta för relevanta spelregler som inte missgynnar innovation eller vissa aktörer.

Centralt är att säkerställa mångfalden så att även små och medelstora länder och företag kan få möjlighet att delta i olika projekt på samma villkor som större länder och

företag. Även viktigt att tredje land kan finnas med i projekten, med tanke på utländskt ägande i de svenskbaserade företagen och att för att kunna bibehålla den transatlantiska länken.

Moderaterna är för att i ökad utsträckning använda PESCO-samarbetet, vilket redan finns i Lissabonfördraget, för att samordna försvarssamarbetet. PESCO medger också att olika samarbeten och projekt kan utvecklas i olika takt och med olika länder som deltar.

Slutligen är det viktigt att Sverige driver frågan om att stoppa byggandet av gasledningarna Nord Stream 2. Här har regeringen ett tungt ansvar att på EU-nivå skapa opinion och samla likasinnade stater för att motverka Nord Stream 2. Skulle projektet bli verklighet kommer Europas beroende av rysk gas öka betydligt och i förlängningen Rysslands möjligheter att påverka EU-ländernas politik för att gynna ryska intressen.

Konkret nedrustningsarbete

Spridning av massförstörelsevapen är en betydande utmaning i en värld som präglas av en allt större säkerhetspolitisk osäkerhet. Det är därför viktigt att Sverige bidrar på bästa sätt till att arbeta för internationell säkerhet och stabilitet, inte minst när det gäller anti-spridningsarbetet.

I samband med att lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet trädde i kraft 2009 begränsades antalet myndigheter som har rätt att inrikta signalspaning. Det var positivt att integritetsskyddet stärktes i och med de förändringar som då gjordes av lagstiftningen kring signalspaning.

Med tiden har det dock visat sig att lagstiftningen som styr signalspaning har behövt modifieras utifrån hur omvärlden har utvecklats och vilka behov som funnits när det gäller tillgång till signalspaning hos svenska myndigheter.

2012 tog riksdagen beslut om att Säkerhetspolisen och Rikskriminalpolisen ska läggas till de myndigheter som får tillgång till signalspaning i sin försvarsunderrättelseverksamhet. Syftet är att Säkerhetspolisen och Rikskriminalpolisen lättare ska kunna få strategiska uppgifter om bland annat internationell terrorism och annan grov brottslighet som har koppling till andra länder och som kan hota viktiga svenska intressen.

Signalspaning får i dag bedrivas i syfte att kartlägga utveckling och spridning av massförstörelsevapen, krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Dock har den ansvariga myndigheteten Inspektionen för strategiska produkter (ISP) inte rätt att inrikta signalspaning från Försvarets radioanstalt (FRA) för att uppnå detta syfte.

Det betyder att den myndighet som har att följa upp frågor kring bland annat spridning av massförstörelsevapen i dag inte har möjlighet att ta strategiska beslut för att lösa sin uppgift på ett tillfredsställande sätt.

Ur ett svenskt perspektiv blir det problematiskt att kontrollera att svenska företag inte exporterar teknik, vilken skulle kunna användas för att framställa massförstörelsevapen, till olämpliga länder. Dessutom försvåras Sveriges möjlighet att uppfylla sina åtaganden i ett antal internationella exportkontrollarrangemang vars syfte är att förhindra spridning av massförstörelsevapen och av konventionella vapen vilka kan hota internationell fred och säkerhet.

Det faktum att ISP inte själva får inrikta signalspaning i dag för att kunna fullgöra sitt uppdrag innebär problem på flera plan. Därför bör regeringen se över möjligheten att lägga till ISP till de myndigheter som har rätt att inrikta signalspaning.

Hans Wallmark (M)

Lena Asplund (M)

Lotta Olsson (M)

Jan R Andersson (M)

Dag Klackenberg (M)